

&

Effekten af højskoleophold på uddannelse

En registeranalyse af højskoleopholds
effekt på efterfølgende uddannelse.

Udarbejdet af Analyse & Tal for
Folkehøjskolernes Forening i Danmark.

Udarbejdet af

Analyse & Tal F.M.B.A
Hejrevej 34A
2400 København NV
www.ogtal.dk

For mere information kontakt

Lisbeth Palmhøj Nielsen
Tlf. 61333025
lisbeth@ogtal.dk

Databehandling, analyse og tekst

Lisbeth Palmhøj Nielsen, Søren Nielsen-Gravholt og Line Pommerencke-Vilmand

Opdragsgiver

Folkehøjskolernes Forening i Danmark
Nytorg 7
1450 København

Indhold

Kapitel	Side
1 Introduktion	4
2 Hovedkonklusioner	7
3 Hvem er højskolekursisterne?	12
4 Højskoleelever versus kontrolgruppen	15
5 Resultater	18
6 Data	29
7 Metode	36

1

1

1

1

Introduktion

Baggrund & hypoteser

45.000 unge er hverken i uddannelse eller job. Det er mange unge mennesker, der står på kanten af samfundet. Et højskoleophold kan være en mulighed for en del af de unge, hvor de kan få et tilbud med en god balance mellem bogligt, kreativt og praktisk indhold, som kan forberede dem til videre uddannelse.

Der er knap 70 folkehøjskoler i Danmark. Omkring halvdelen er almene og grundtvigske højskoler. Resten er fagspecialiserede højskoler, idræthøjskoler, kristne højskoler, musik- og kunsthøjskoler, livsstilshøjskoler og ungdomshøjskoler. Alle har de det til fælles, at de er sat i verden for at bevare og udvikle et velfungerende og stærkt demokrati og styrke det folkelige engagement. Højskolerne arbejder med andre ord med almen dannelse.

På trods af at videre uddannelse ikke er en del af højskolernes primære formål, er højskolerne også et sted at forberede sig til en uddannelse. Højskolen indeholder mange af de virkemidler, som øger uddannelsesparathed. Med et stærkt fokus på læring får elever på højskoler, uanset højskoletype, tid til fordybelse i netop deres interesse. Elever beskæftiger sig med noget, der er meningsfyldt på højskolerne.

§ 1. Loven omfatter folkehøjskoler, der tilbyder undervisning og samvær på kurser, hvis hovedsigte er livs- oplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse, og som er godkendt af kulturministeren til tilskud. Undervisningen skal have en bred almen karakter.

I og med at eleverne bor på skolen, får de god mulighed for at skabe relationer til andre unge, og de får en tæt kontakt til lærere, der kan hjælpe dem med at opbygge troen på egne evner. Det er også en del af højskolerne forpligtelse at tilbyde uddannelses- og erhvervsvejledning.

Folkehøjskolernes Forening i Danmark har bedt Analyse & Tal om at beregne effekterne af et højskoleophold på efterfølgende uddannelse.

For at måle effekter på det højeste mulige evidensniveau, anvender vi metoden *Matching*. Metoden er anerkendt og anvendes ofte i denne type undersøgelser.

Vi forfølger tre hypoteser, hvor vi både undersøger effekten af et højskoleophold generelt for alle unge højskoleelever og mere specifik for udvalgte grupper af højskoleelever.

Nedenfor er listet de tre hypoteser, der undersøges:

- Hypotese 1: Unge, der tager på højskole, påbegynder og gennemfører i højere grad uddannelse end lignende unge
- Hypotese 2: Unge, der tager på højskole efter at have afbrudt en ungdomsuddannelse, øger deres chancer for at vende tilbage i ungdomsuddannelse
- Hypotese 3: Unge, der tager på højskole før de starter på videregående uddannelse, øger deres chancer for at gennemføre deres uddannelser

Alle hypoteserne handler om unge på lange højskoleophold på minimum 12 uger.

Vi finder positive effekter både generelt og for de to hypoteser, hvorfor et højskoleophold må siges at være en rigtig god investering i et ungt menneskes fremtid.

Rigtig god fornøjelse!

2

2

2

2

Hovedkonklusioner

#1

Unge, der tager på højskole, påbegynder og gennemfører i højere grad uddannelse end lignende unge

#2

Unge, der tager på højskole efter at have afbrudt en ungdomsuddannelse, øger deres chancer for at vende tilbage til ungdomsuddannelse

#3

Unge, der tager på højskole før de starter på videregående uddannelse, øger deres chancer for at gennemføre deres uddannelser

#1 Unge, der tager på højskole, påbegynder og gennemfører i højere grad uddannelse end lignende unge

Regeringen ønsker at øge arbejdsstyrken ved at hjælpe de mennesker, der er i periferien af arbejdsstyrken. Der er knap 45.000 unge, der står uden for uddannelses- og arbejds-markedet, og deres vej i beskæftigelse går gennem uddannelse. Der findes en masse initiativer, der skal få unge i periferien i uddannelse, men det viser sig ofte, at de enten har små eller ingen effekt på at få de unge i uddannelse. I denne undersøgelse har vi fokus på de unge, som forud for deres første højskoleophold enten har grundskole eller gymnasial uddannelse, som deres højeste fuldførte uddannelse. Gruppen udgør cirka 5.000 unge pr år.

Som det første undersøger vi, om de unge i højere grad påbegynder uddannelse efter deres højskoleophold. For dem med grundskole kan det være en ungdomsuddannelse, og for dem med gymnasial uddannelse kan det være alt fra erhvervsuddannelse til universitetsuddannelse. For det andet undersøger vi om de i højere grad gennemfører deres uddannelse efter deres ophold. Svaret til begge ting er ja.

Når vi ser på påbegyndelse på uddannelse ét år efter højskoleopholdet, er der 49 pct. af højskoleelever mod 45 pct. af sammenlignelige unge, der er startet. Det betyder, at et højskoleophold øger påbegyndelsen med 9 pct. (4 pct.-point), når man måler efter ét år.

Efter halvandet år er forskellen mellem de to grupper blevet endnu større. Her har 65 pct. tidligere højskoleelever påbegyndt mod 57 pct. af lignende unge. Det svarer til at 14 pct. (8 pct.-point) flere unge kunne have påbegyndt uddannelse, hvis de havde gået på højskole. To år efter opholdet er forskellen stadig stor. Hele 75 pct. af højskoleeleverne er påbegyndt, mens det tilsvarende er 67 pct. blandt lignende unge svarende til en 12 pct. (8 pct.-point) større påbegyndelse blandt højskoleelever. Det lader altså til at påbegyndelse på uddannelse har en varig effekt, som kontrolgruppen ikke indhenter over tid. Tværtimod øges forskellen over en toårig periode.

Påbegyndelse er vigtig, da tidlige investeringer i unge mennesker er at foretrække frem for senere. Når vi ser seks år frem i tid efter et højskoleophold finder vi, at der er 66 pct. af højskoleeleverne, der har gennemført en uddannelse mod 60 pct. blandt lignende unge. Det svarer til 10 pct. (6 pct.-point) forskel. Effekterne af et højskoleophold er betydelige og omfatter en stor gruppe unge mennesker. For skoletrætte unge kan højskolen være det frirum, hvor man får gejsten igen i form af sociale relationer, troen på egne evner og faglig indsigt, som gør at man har mod på videre uddannelse.

#2 Unge, der tager på højskole efter at have afbrudt en ungdomsuddannelse, øger deres chancer for at vende tilbage i ungdomsuddannelse

Der er en særlig gruppe, som tidligere har vist sig uddannelsesparate ved at begynde på en ungdomsuddannelse, men så af forskellige grunde er faldet fra igen.

Denne gruppe er af særlig interesse, fordi de én gang har vist, at de har lysten til uddannelse. Kan højskolen være det kærlige skub i den rigtige retning, som får disse elever til at genoptage deres uddannelse igen? Det har vi undersøgt.

Vi analyserer unge, som tidligere har forsøgt sig med ungdomsuddannelse, men er droppet ud og derefter været på højskole. Dem sammenligner vi med andre unge, som også er faldet fra ungdomsuddannelsen, men som *ikke har været på højskole*. Ved at sammenligne de to grupper finder vi at disse unge på højskoler vender hurtigere tilbage til uddannelse end lignende unge.

Gruppen udgør omkring 500 elever om året. Efter ét år er der en lille overvægt blandt højskoleeleverne 31 pct. mod 29 pct. blandt lignende unge, der er påbegyndt uddannelse. Forskellen er ikke signifikant. Men som for resten af højskolegruppen øges forskellen over tid.

Halvandet år efter opholdet er forskellen 12 pct. (5 pct.-point), hvor 41 pct. af højskoleeleverne er startet i uddannelse, og 36 pct. Blandt de lignende unge er startet. To år efter er forskellen endnu større. Her er 48 pct. af højskoleeleverne mod 42 pct. blandt de lignende unge startet i ungdomsuddannelse. Det svarer til at hvis de unge, vi sammenligner højskolegruppen med, havde været på højskole, ville der være 13 pct. flere som var startet i uddannelse.

Blandt de unge højskoleelever, der vender tilbage til uddannelse, er andelen der vender tilbage til en erhvervsuddannelse langt større blandt højskoleeleverne end i kontrolgruppen. Det tyder på, at det er disse elever, der driver den positive effekt.

Unge, der er faldet fra en uddannelse, kan have mistet troen på sig selv, og her kan højskolen være med til at øge selvtilliden og troen på at den unge godt kan klare sig gennem en uddannelse.

#3 Unge, der tager på højskole før de starter på videregående uddannelse, øger deres chancer for at gennemføre deres uddannelser

Vi har brug for en uddannet befolkning for at kunne imødegå fremtidens udfordringer. Der er brug for flere med uddannelse. Her spiller den videregående uddannelse en stor rolle. Videregående uddannelse dækker kort, mellemlang og lang videregående uddannelse. De korte tæller for eksempel være SOSU, finansøkonom, multimediedesigner og laborant. De mellemlange kan være pædagog, grundskolelærer, jordemoder eller diplomingeniør. Og de lange videregående tæller universitetsuddannelserne og de kunstneriske uddannelser.

Fra vores første hovedkonklusion ved vi, at et højskoleophold øger sandsynligheden både for at starte på en uddannelse og for at gennemføre uddannelse. Når vi zoomer ind på netop de videregående uddannelser er det fordi højskoler kan være den faglige ballast, der styrke uddannelsesparathed for netop denne gruppe.

Mellem 4.000 og 4.500 højskoleelever starter efterfølgende på en videregående uddannelse. Når vi sammenligner denne gruppe højskoleelever med lignende unge, der også er startet på videregående uddannelser,

men *som ikke har været højskole*, kan vi se, at højskoleeleverne i højere grad gennemfører deres videregående uddannelser.

Hele 82 pct. af højskoleeleverne gennemfører en videregående uddannelse, når vi ser på et nedslag seks år efter deres højskoleophold. I gruppen af lignende unge er der 74 pct., der har gennemført uddannelse. Der er altså en markant forøgelse i gennemførsel for højskoleeleverne.

På trods af et ensartet livsforløb frem til højskoleopholdet og en påbegyndelse på en videregående uddannelse inden for to år efter opholdet, er der 10 pct. (8 pct.-point) forskel mellem de to grupper.

Det betyder at hvis gruppen af unge havde været på højskole i stedet for at være ledig, arbejde eller rejse i det tidsrum hvor deres jævnbyrdige var på højskole, så kunne 10 pct. flere have gennemført en videregående uddannelse.

3

3

3

3

Hvem er højskole-
kursisterne?

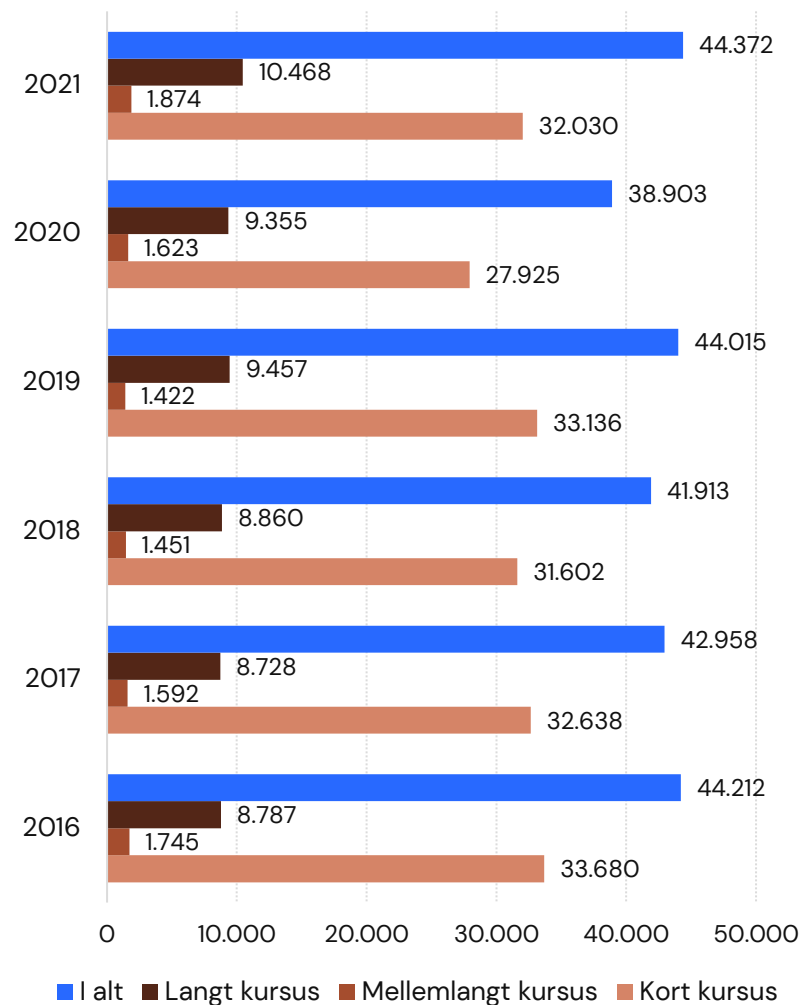
Samlede tal for højskolekursister

Højskolen er for alle. Men højskolen er også et godt sted at forberede sig til en uddannelse. Ifølge Folkehøjskolernes Forening er det et frirum til at finde ud af, hvad man vil, og man kan prøve sig selv og sine interesser af, og blive mere afklaret omkring ens studievalg. Formålet med denne undersøgelse er at undersøge effekten af højskoleophold på uddannelse for de lange højskolekurser. Men højskoleophold er mere end det, og i dette kapitel gennemgår vi alle tre typer kurser, da alle typer kurser potentielt gør eleverne mere uddannelsesparate.

Danmarks Statistik opdeler i korte kurser, mellemlange og lange kurser. Cirka 30.000 er kursister på korte kurser på mindre end to uger. De korte kurser er mere tema-baserede og varer typisk 1-2 uger. De fleste korte kurser ligger i sommerferien og derfor kaldes de tit for sommerkurser. Cirka 1.500 er kursister på mellemlange kurser på 2 til 11 uger og omkring 9.000 kursister er på lange kurser på 12 uger eller mere. De lange kurser ligger som regel i foråret eller efteråret.

De seneste år har der været cirka 39-44.000 højskolekursister årligt.

Figur 3.1: Højskolekursister. Antal.

Kilde: Statistikbanken.

Højskoleelever på lange kurser

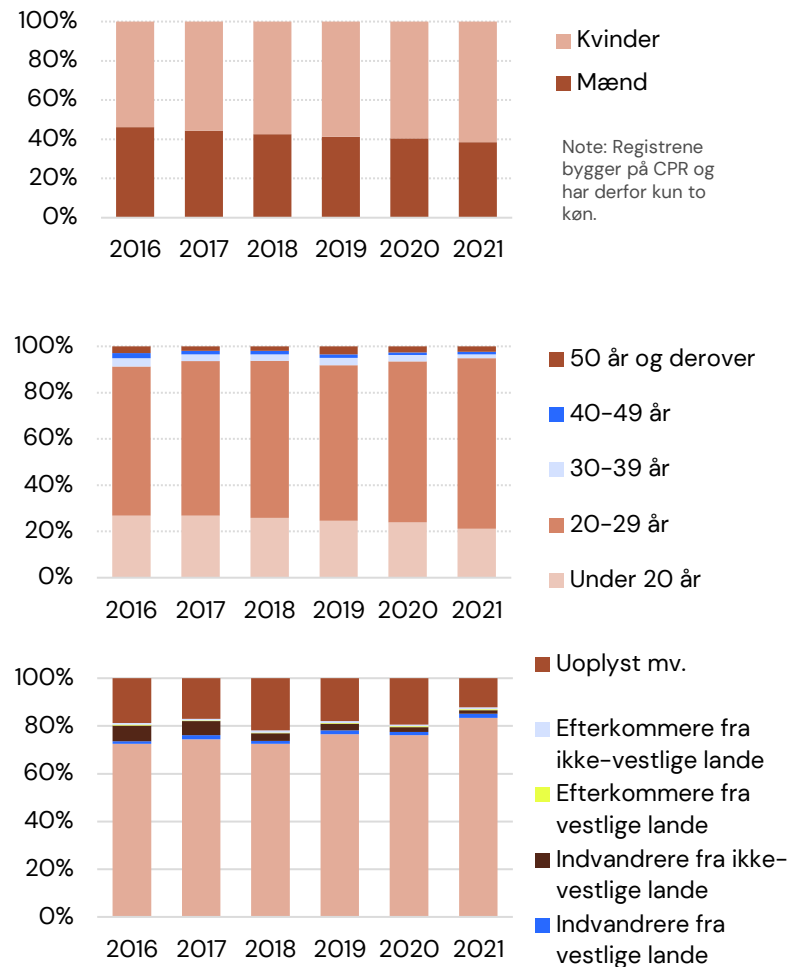
Alle voksne kan tage på højskole. Du skal være fyldt 16 år for at komme på ungdomshøjskole og 17,5 for at komme på andre højskoler. De fleste elever på de lange kurser er typisk unge imellem 18 og 25 år, mens voksne, seniorer og børnefamilier oftest deltager i de korte kurser.

I undersøgelsen indgår der kun kursister på de lange kurser, som vi kalder højskoleelever. Den mest almindelige højskolekursist på et langt kursus er en kvinde med dansk oprindelse under 30 år. Mænd udgør omkring 40-45 pct. af kursisterne på de lange kurser.

Ni ud af 10 er under 30 år, og det er netop denne gruppe, som undersøgelsen har fokus på.

Tre fjerdedele er personer med dansk oprindelse. En fjerdedel er således ikke af dansk oprindelse. De fleste er uoplyste.

Figur 3.3: Højskoleelever på lange kurser fordelt på køn, alder og oprindelse. Antal kursister.

Kilde: Statistikbanken.

4

4

4

4

Højskole- &
kontrolgruppen
i undersøgelsen

Kontrolgruppe

Før og efter matching

I det forrige kapitel gennemgik vi, hvem der tager på højskoleophold generelt. I dette kapitel snævrer vi målgruppen for undersøgelsen ind, og præsenterer den målgruppe, som er med i undersøgelsen.

I analysen indgår udelukkende unge mennesker mellem 18–29 år, som enten har grundskolen eller gymnasial uddannelse, som højest fuldførte uddannelse, når de starter på højskole. I tabel 4.1 er vist beskrivende statistik for gruppen.

I vores sammenligningsgruppe – kontrolgruppen – har vi udvalgt unge fra 18–29 år med tilsvarende uddannelse, som ikke har været på højskole eller i uddannelse i et givent forår eller efterår i et bestemt år (se kapitel 6 for nærmere beskrivelse af udvælgelse af kontrolgruppe).

Som vi kan se i tabel 4.1 adskiller kontrolgruppen (før matching) sig en del fra højskoleeleverne. Alt i alt er kontrolgruppen mindre ressourcestærk end højskolegruppen.

- højskolegruppen er yngre
- højskolegruppen har færre med udenlandsk oprindelse
- højskolegruppen har flere kvinder
- højskolegruppen har flere med gymnasial uddannelse
- højskolegruppen har lavere uddannelsesfrafald
- højskolegruppen har færre uden for arbejdsstyrken

Tabel 4.1 Beskrivende statistik for højskoleelever i undersøgelsen, kontrolgruppen før og efter matching

	Højskole- gruppen	Kontrol- gruppen (før matching)	Kontrol- gruppen (efter matching)
Alder			
18–20årige	64%	44%	66%
21–23årige	33%	39%	30%
24–29årige	3%	18%	4%
Oprindelse			
Indvandrere	1%	4%	1%
Efterkommere	1%	6%	1%
Dansk	98%	91%	98%
Køn			
Kvinde	59%	55%	59%
Mand	41%	45%	41%
Højest fuldførte uddannelse før højskolestart			
Grundskoleuddannelse	18%	46%	18%
Gymnasial uddannelse	82%	54%	82%
Uddannelsesfrafald før højskolestart			
Frafraldet fra ungdomsuddannelse	9%	30%	9%
Ikke frafraldet fra ungdomsuddannelse	91%	70%	91%
Socioøkonomisk status før højskolestart			
Beskæftigede	68%	53%	68%
Arbejdsløse	1%	3%	1%
Under uddannelse	15%	24%	15%
Øvrige uden for arbejdsstyrken	16%	20%	16%
Kommuner			
Oplandskommune	16%	10%	15%
Storbykommune	16%	23%	16%
Landkommune	19%	14%	19%
Provinsbykommune	21%	20%	22%
Hovedstadskommune	28%	33%	28%
Mors højest fuldførte uddannelse			
Grundskole	8%	11%	8%
Gymnasial uddannelser	5%	5%	5%
Erhvervsuddannelse	25%	37%	25%
Korte videregående uddannelser	17%	5%	17%
Mellemlange videregående og bacheloruddannelser	39%	32%	40%
Lange videregående uddannelser	6%	9%	5%
N	35.996	256.397	35.996

For at rette op på skævheden i kontrolgruppen og måle kausale effekter, anvender vi metoden *Matching*. Målet med matchningen er at reducere bias for den estimerede højskoleeffekt. Det er en statistisk teknik, som *matcher* hver højskoleelev med én i kontrolgruppen, der ligner højskoleeleven så meget som muligt, en såkaldt "tvilling". Der er en længere beskrivelse af metoden i kapitel 7.

Det er muligt at måle kausale effekter

Når vi sammenligner første kolonne – højskolegruppen – med tredje kolonne i tabel 4.1 – kontrolgruppen efter matching – kan man se, at matchingen er lykkedes. Hvor vi i kontrolgruppen før matching kunne se en skævhed i forhold til alder, oprindelse, køn, uddannelse mv., ser vi nu, at højskolegruppen i langt højere grad har samme karakteristika som højskoleeleverne.

Der er en nærmere beskrivelse af metoden i kapitel 7.

Dette er vigtigt at matchingen lykkes for at få retvisende resultater, og det er den i allerhøjeste grad.

5

5

5

5

Resultater

Hypotese 1: Unge, der tager på højskole, påbegynder og gennemfører i højere grad uddannelse end lignende unge

Et højskoleophold er for mange unge en mulighed for at få afklaring omkring deres fremtidige uddannelsesvej. Derfor tilbyder flere højskoler også forberedelse til specifikke uddannelser eller optagelsesprøver. Højskoler er desuden forpligtede til at give eleverne uddannelses- og erhvervsvejledning i løbet af deres ophold. Derudover samarbejder de fleste højskoler med Studievalg og andre relevante uddannelsesinstitutioner for at sikre, at eleverne får den bedst mulige vejledning¹.

Højskolerne fungerer på den måde som et springbræt for mange unge mennesker, som er på vej videre i uddannelsessystemet.

På tværs af det politiske spektrum er partierne generelt enige i at højskolerne spiller en vigtig rolle i at få unge mennesker i uddannelse. Blandt andet mener Liberal Alliance at højskolernes fremmeste opgave er at "give unge mennesker et godt fundament til videre uddannelse og at videregive værdier som fællesskab og selvstændighed." Og SF ønsker, at højskolerne i højere grad end i dag får konkrete muligheder for at medvirke til, at unge får en uddannelse og at højskolerne "skal invitere unge (...) Og med forskellige fag hjælpe med afklaring ift. uddannelse eller arbejde"².

Med bred politisk opbakning er det yderst relevant at undersøge, om unge mennesker, der har gået på højskole, egentlig øger deres chancer for at påbegynde og gennemføre en uddannelse i forhold til dem, som ikke har gået på højskole.

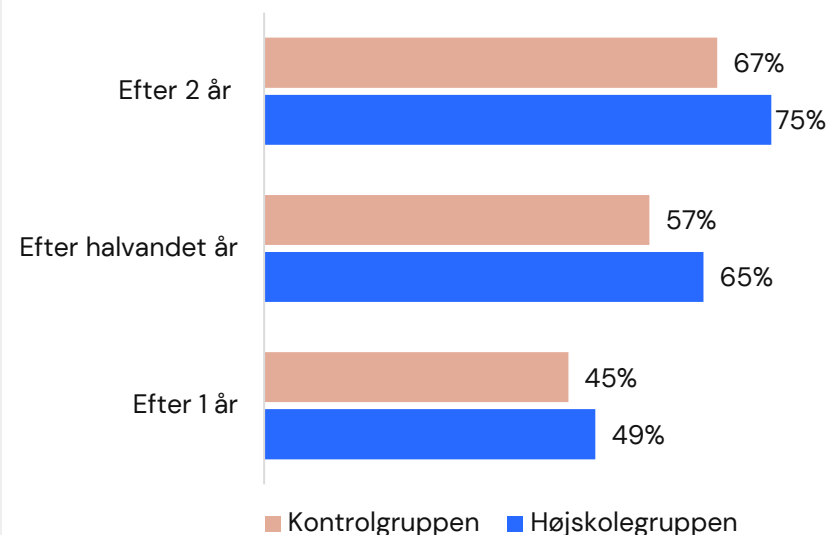
Unge, der tager på højskole påbegynder i højere grad uddannelse

Overordnet viser resultaterne i figur 5.1, at unge, som har gået på højskole, øger deres chancer for at starte på en uddannelse – ungdoms- og kompetencegivende – sammenlignet med personer, som ikke har gået på højskole.

Et år efter endt højskoleophold starter knap 4 pct. point flere højskoleelever på en uddannelse i forhold til lignende unge, som *ikke* har gået på højskole. Det svarer til, at 9 pct. af kontrolgruppen ville have begyndt en uddannelse, hvis de havde gået på højskole. Samme tendens ses for elever, som starter i uddannelse inden for halvandet år. Forskellen mellem højskole- og kontrolgruppen er blot større: 8 pct.-point flere højskoleelever er startet i uddannelse i forhold til kontrolgruppen. Omregnet til procent vil det sige, at 14 pct. flere unge, der *ikke* har været på højskole, ville have påbegyndt uddannelse, hvis de *havde* været på højskole. Forskellen mellem de to grupper forbliver stor, når vi kigger på, hvor mange der har påbegyndt en uddannelse inden for to år. Igen er der 8 pct.-point flere højskoleelever, der starter på en uddannelse, end der er elever, som ikke har gået på højskole.

Det tyder altså på, at et højskoleophold har en positiv effekt på uddannelsesstart, der er varig over tid.

Figur 5.1: Andel der har påbegyndt et studie henholdsvis ét, halvandet og to år efter et højskoleophold.

Note: Resultaterne bygger på Danmarks Statistiks registre, efter de er to grupper er matchet. Se nærmere beskrivelse i kapitel 6 og 7. Forskellene mellem grupperne er signifikante på 99 pct. niveau. Kontrolgruppen er identisk med højskoleeleverne på en række parametre. Tidspunktet for højskoleopholdet kan de enten være i ledighed, beskæftigelse eller rejse. Se metodebeskrivelsen i kapitel 7.

Unge, der tager på højskole, gennemfører i højere grad uddannelse

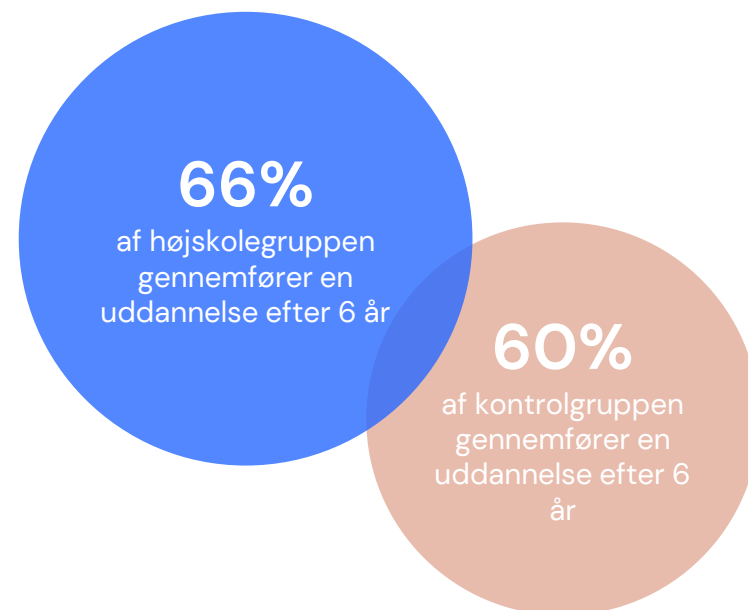
På figur 5.2 kan man se, at unge, som har gået på højskole, også øger deres chancer for at gennemføre uddannelse sammenlignet med personer, som *ikke* har gået på højskole.

Godt og vel 66 pct. af højskolegruppen har færdiggjort en uddannelse seks efter 6 år efter højskoleopholdet¹. Set i forhold til unge i kontrolgruppen, er der 6 pct.-point flere højskoleelever, der færdiggør en uddannelse, da det kun er 60 pct. af kontrolgruppen der lykkes med uddannelse. De 6 pct.-point forskel svarer til, at 10 pct. flere unge i kontrolgruppen ville have gennemført en uddannelse, hvis de havde været på højskole.

Hvis en person har været på højskole er de altså mere tilbøjelige til at færdiggøre en uddannelse 6 år efter endt højskoleophold, end de personer der ikke har gået på højskole på samme tidspunkt. Rapporten fra 2013 af Lange Analyser finder en lignende tendens. Hvor vi i denne undersøgelse kigger på tilbøjeligheden til at færdiggøre en uddannelse efter 6 år, så undersøger Lange Analyser effekten opgjort som mindsket frafald på videregående uddannelse.

¹ Vi har valgt seks år for at sikre, at man har tid til at gennemføre langt de fleste uddannelser.

Figur 5.2: Andel der gennemfører uddannelse efter 6 år.

Note: Resultaterne bygger på Danmarks Statistiks registre, efter de er to grupper er matchet. Se nærmere beskrivelse i kapitel 6 og 7. Forskellene mellem grupperne er signifikante på 99 pct. niveau. Kontrolgruppen er identisk med højskoleeleverne på en række parametre. Tidspunktet for højskoleopholdet kan de enten være i ledighed, beskæftigelse eller rejse. Se metodebeskrivelsen i kapitel 7.

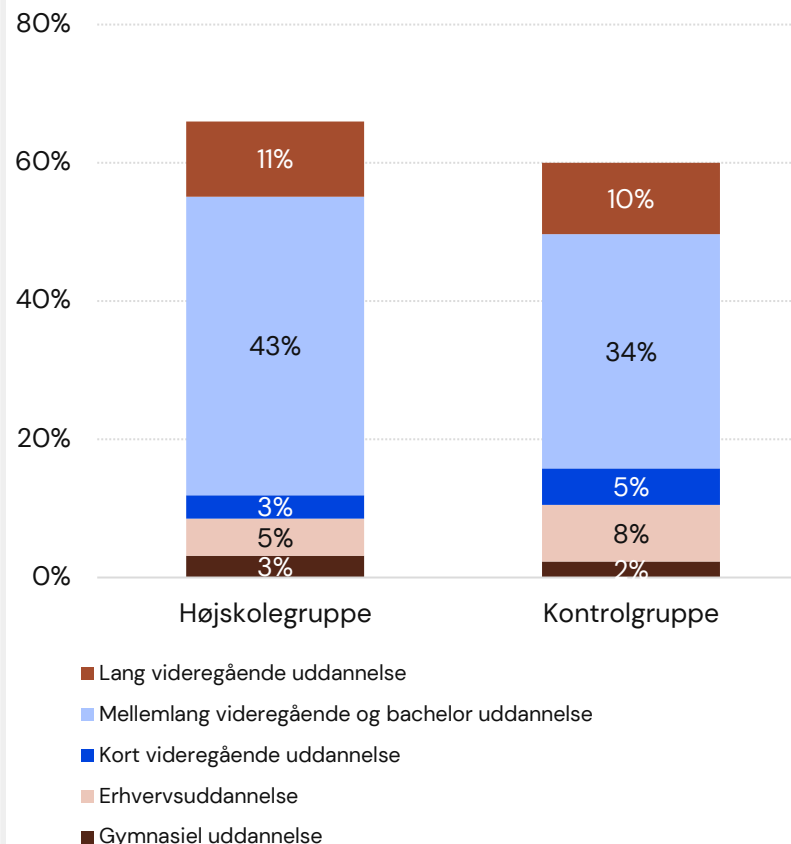
Figur 5.2.1 uddyber på figur 5.2. Den viser hvilke uddannelser som henholdsvis højskolegruppen og kontrolgruppen har gennemført efter seks år. Søjlen for højskolegruppen er højere end kontrolgruppen, fordi flere fra højskolegruppen har færdiggjort en uddannelse (66 pct. mod 60 pct.).

De uddannelsesretninger som flest unge fra både højskole- og kontrolgruppen har færdiggjort er bachelor- og mellemlange videregående uddannelser. Omkring to tredjedele af højskoleelever er gået den vej, mens det samme er tilfældet for lige over halvdelen i kontrolgruppen. En større andel af højskolegruppen gennemfører en bachelor- eller mellemlang videregående uddannelse sammenlignet med kontrolgruppen.

Næsten samme andel, knap hver femte, har gennemført en lang videregående uddannelse i begge grupper. Der er en lidt større andel i højskolegruppen, der har gennemført en gymnasial uddannelse end i kontrolgruppen, mens kontrolgruppen har en større andel, der har gennemført erhvervsuddannelser og korte videregående uddannelse.

Samlet set gennemfører højskoleelever i særlig grad uddannelse, og de gennemfører også i højere grad mellemlange og videregående uddannelser sammenlignet med kontrolgruppen.

Figur 5.2.1 Andel der gennemfører uddannelse efter 6 år, fordelt på uddannelsesretning

Note: Resultaterne bygger på Danmarks Statistiks registre, efter de er to grupper er matchet. Se nærmere beskrivelse i kapitel 6 og 7. Forskellene mellem grupperne er signifikante på 99 pct. niveau. Kontrolgruppen er identiske med højskoleeleverne på en række parametre. Tidspunktet for højskoleopholdet kan de enten være i ledighed, beskæftigelse eller rejse. Se metodebeskrivelsen i kapitel 7.

Hypotese 2: Unge, der tager på højskole efter at have afbrudt en ungdomsuddannelse, øger deres chancer for at vende tilbage i ungdomsuddannelse

At der er personer som afbryder deres ungdomsuddannelse tydeliggør behovet for at udnytte de virkemidler, der kan hjælpe disse personer videre i uddannelsessystemet.

Vi undersøger, hvilken effekt et højskoleophold har på unges tilbøjelighed til igen at begynde en uddannelse efter afbrudt ungdomsuddannelse (gymnasial- eller erhvervsuddannelse).

For at afgøre om de vender tilbage til uddannelse kigger vi på det samme tidspunkt i to ens personers liv. Den ene tog på højskole, og den anden tog *ikke* på højskole, men var i stedet ledig, i beskæftigelse eller ude at rejse. De var *ikke* i uddannelse. Og så måler vi ét, halvandet og to år efter det tidspunkt, for at se hvorvidt de har genoptaget uddannelse.

På højskolerne i dag udgør elever med tidligere afbrudte ungdomsuddannelser omkring 500 elever om året. Højskolerne kunne med fordel bringes mere i spil i vejledning til unge, der har afbrudt deres ungdomsuddannelse, så de kan hjælpe endnu flere videre i uddannelse.

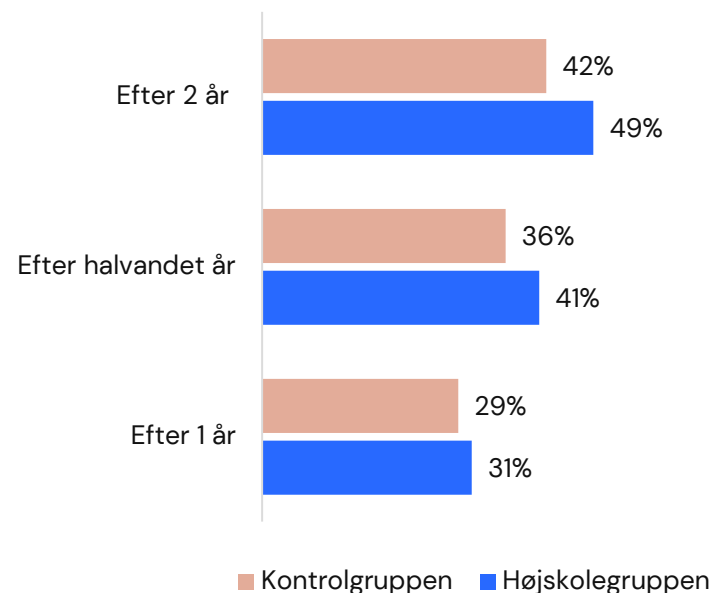
Unge, der tager på højskole, øger deres chancer for at komme tilbage i ungdomsuddannelse

For unge, der tidligere har afbrudt deres ungdomsuddannelse, ser vi på figur 5.3, at højskoleeleverne øger deres chancer for at komme i uddannelse sammenlignet med lignende unge, som ikke har gået på højskole.

Efter ét år vender 31 pct. af højskoleeleverne med afbrudte uddannelser tilbage til uddannelse, mens det samme er tilfældet for 29 pct. af lignende unge i kontrolgruppen. Forskellen mellem grupperne er ikke statistisk signifikant. Det på trods svarer forskellen på 2 pct.-point til at 7 pct. af kontrolgruppen ville være vendt tilbage til uddannelse, hvis de havde gået på højskole. Forskellen øges med tiden, og efter halvandet år er 41 pct. af højskoleeleverne vendt tilbage i uddannelse, mens det samme kun er tilfældet for 36 pct. af kontrolgruppen. De 5 pct.-point forskel betyder, at hvis unge fra kontrolgruppen havde gået på højskole, ville 14 pct. flere af dem være vendt tilbage i uddannelse. Inden for en to-årig periode øges forskellen yderligere, og her kunne 7 pct.-point, svarende til 17 pct. ville være startet igen, hvis de havde oplevet et højskoleophold.

For denne mere udsatte gruppe tegner der sig samme tendenser som for alle højskoleelever, nemlig at et højskoleophold øger tilbøjeligheden til at komme i uddannelse, og den forstærkes over tid.

Figur 5.3: Andel der starter på uddannelse, for unge med tidligere afbrudt ungdomsuddannelse

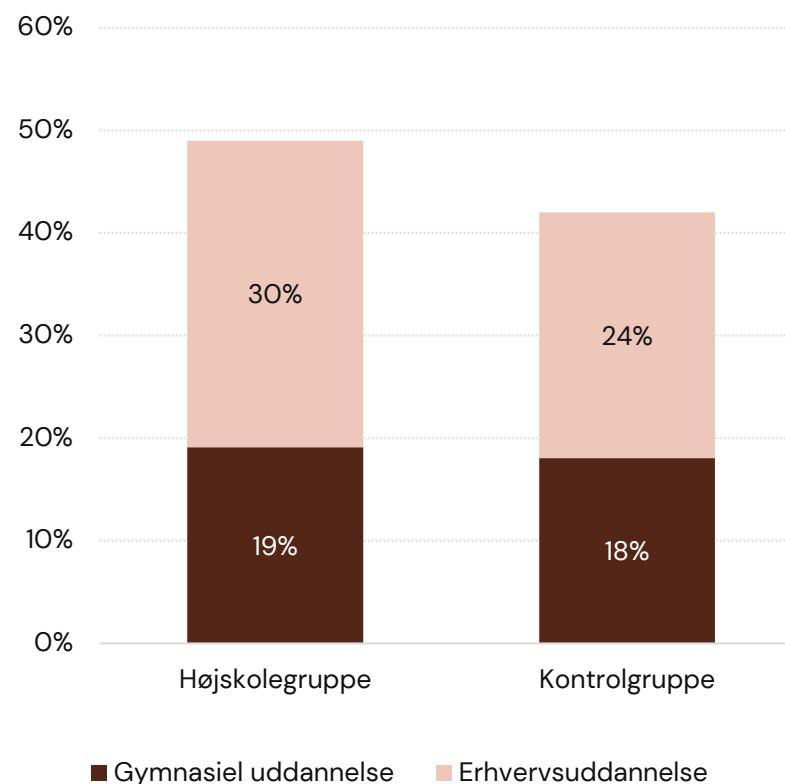
Note: Resultaterne bygger på Danmarks Statistiks registre, efter de to grupper er matchet. Se nærmere beskrivelse i kapitel 6 og 7. Efter 1 år er forskellen mellem grupperne insignifikant, men efter halvandet og 2 år er forskellene mellem grupperne signifikante på 99 pct. niveau. Kontrolgruppen er identiske med højskoleeleverne på en række parametre. Tidspunktet for højskoleopholdet kan de enten være i ledighed, beskæftigelse eller rejse. Se metodebeskrivelsen i kapitel 7.

På forrige side fandt vi, at højskoleelever, der tidligere har afbrudt en ungdomsuddannelse, vender hurtigere tilbage end kontrolgruppen. Figur 5.3.1 bygger videre på figur 5.3.

Figur 5.3.1 viser hvilken uddannelse de unge fra de to grupper er vendt tilbage til. Størstedelen i begge grupper vender tilbage til erhvervsuddannelser, men som man også kan se i figuren er andelen størst for højskoleelverne. Forskellen mellem de to grupper på de 7 pct.-point fra figur 5.3 er ekstra unge i erhvervsuddannelse.

Det stemmer godt overens med Lange Analyser (2013) der netop fandt en effekt for tilbagevenden til erhvervsuddannelse. Gruppen som vender tilbage til gymnasial uddannelse er lige stor i de to grupper.

Figur 5.3.1 Andel der påbegynder på uddannelse, for unge med tidligere afbrudt ungdomsuddannelse, fordelt på ungdomsuddannelse

Note: Resultaterne bygger på Danmarks Statistiks registre, efter de er to grupper er matchet. Se nærmere beskrivelse i kapitel 6 og 7. Forskellene mellem grupperne er signifikante på 99 pct. niveau. Kontrolgruppen er identiske med højskoleeleverne på en række parametre. Tidspunktet for højskoleopholdet kan de enten være i ledighed, beskæftigelse eller rejse. Se metodebeskrivelsen i kapitel 7.

Hypotese 3: Unge, der tager på højskole før de starter på videregående uddannelse, øger deres chancer for at gennemføre deres uddannelser

Uanset regering er der et stærkt politisk ønske om at nedbringe frafald blandt studerende. Frafald er dyrt for samfundet og det rammer socialt skævt. Et højskoleophold for uafklarede unge har vist sig at være gavnligt både for påbegyndelse og gennemførsel generelt, som vi viste ved den første hypotese. Der kan dog være grupper, som har større gavn af et højskoleophold end andre, og derfor forfølger vi hypotese 3 om at de højskoleelever, der starter på en videregående uddannelse kunne have ekstrameget gavn af et ophold.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2022) viste, at antallet af studenter, der tager sabbatår er stigende. Der er flere og flere, der tager et eller flere års pause, før de starter uddannelse, hvis de nogensinde gør det. I 2021 var der 40.000 studenter, der ikke gik direkte videre i uddannelse¹. I stedet for at bruge sabbatåret i ledighed, arbejde eller rejser, kan et højskoleophold give afklaring og mod på videre uddannelse.

Videregående uddannelse omfatter både korte, mellem-lange og lange uddannelser, og er dermed en bred skare, som varetager mange forskelligartede opgaver i det danske samfund. Et uddannet frontpersonale er alfa og omega for vores velfærdsstat, men også unge med de lange videregående uddannelser er eftertragtede i det private erhvervsliv.

Her måler vi effekten på gennemførsel seks år efter højskoleopholdet. I den tidligere undersøgelse af Lange Analyser (2013) belyste man frafaldet to år efter opholdet, men her går vi skridtet videre og ser på det endelige mål, nemlig gennemførsel.

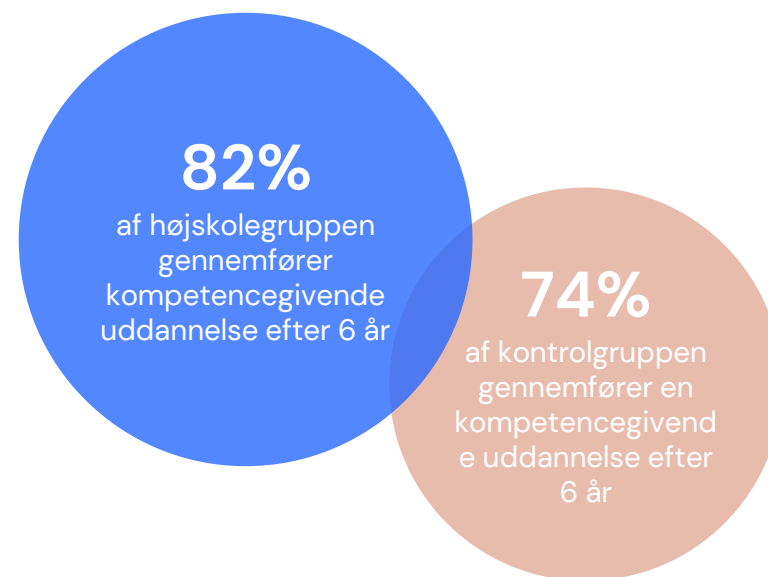
Unge, der tager på højskole og starter på videregående uddannelse, øger deres chancer for at gennemføre deres uddannelse

Figur 5.4 viser andelen fra henholdsvis højskole- og kontrolgruppen, som har gennemført en videregående uddannelse efter 6 år. Det er tydeligt, at højskoleelever, øger deres chancer betydeligt for at gennemføre en videregående uddannelse sammenlignet med personer, som ikke har gået på højskole.

Hvor omtrent 82 pct. af højskoleeleverne, som også er startet på en videregående uddannelse, gennemfører deres uddannelse efter 6 år, gælder det samme for 74 pct. af lignende unge, som *ikke* har gået på højskole, men som også har valgt en videregående uddannelse. Forskellen på hele 8 pct.-point mellem de to grupper kan omregnes til, at 11 pct. flere fra kontrolgruppen ville have gennemført en videregående uddannelse efter 6 år, hvis de havde gået på højskole i stedet for at være ledige, arbejde eller rejse, før de begyndte på uddannelsen.

Resultaterne cementerer at højskole er en farbar vej for unge, der tager en pause, inden de starter på en videregående uddannelse.

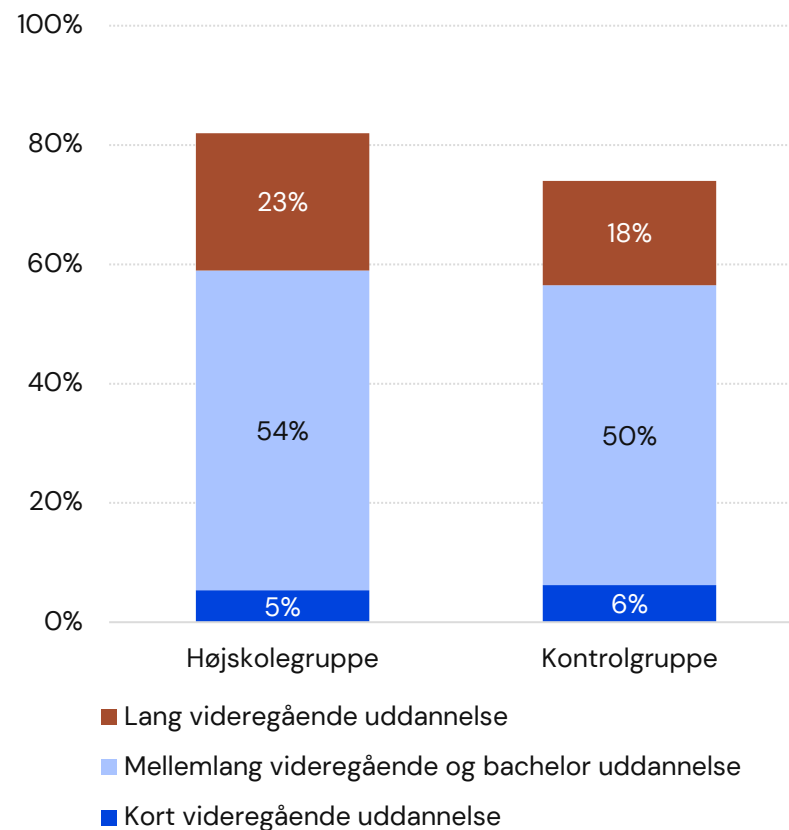
Figur 5.4: Andel der har gennemført en kompetencegivende uddannelse efter 6 år

Note: Resultaterne bygger på Danmarks Statistiks registre, efter de er to grupper er matchet. Se nærmere beskrivelse i kapitel 6 og 7. Forskellene mellem grupperne er signifikante på 99 pct. niveau. Kontrolgruppen er identiske med højskoleeleverne på en række parametre og er samme sted i livet som højskoleeleverne. Tidspunktet for højskoleopholdet kan de enten være i ledighed, beskæftigelse eller rejse. Se metodebeskrivelsen i kapitel 7.

I figur 5.4.1 kan man se hvilken videregående uddannelse unge, som har startet på videregående uddannelse har gennemført efter seks år. Korte, mellemlange og bacheloruddannelser udgør stort set en lige stor andel i begge grupper. Den ekstra andel, der gennemfører blandt højskoleelever, er en lille andel med mellemlange og bacheloruddannelser, samt dem med lange videregående uddannelser. Det lader til at højskoleophold i højere grad får de unge, som starter på videregående uddannelser, til i høj grad at både færdiggøre og færdiggøre længere uddannelser.

Figur 5.4.1 Gennemførelse fordelt på kompetencegivende uddannelser

Note: Resultaterne bygger på Danmarks Statistiks registre, efter de er to grupper er matchet. Se nærmere beskrivelse i kapitel 6 og 7. Forskellene mellem grupperne er signifikante på 99 pct. niveau. Kontrolgruppen er identiske med højskoleeleverne på en række parametre og er samme sted i livet som højskoleeleverne. Tidspunktet for højskoleopholdet kan de enten være i ledighed, beskæftigelse eller rejse. Se metodebeskrivelsen i kapitel 7.

6

6

6

6

Data

Analyseudvalg

Højskoleeleverne i undersøgelsen

I undersøgelsen har vi truffet forskellige valg om, hvem der skal indgå. Nedenfor gennemgår vi de valg.

Vi har kun unge i aldersgruppen 18-29 år med i undersøgelsen. Vi har valgt seniorerne fra, fordi de er på vej ud af arbejdsmarkedet. For denne gruppe går deres vej til et langt arbejdsliv også gennem uddannelse. Fordi vi undersøger om et højskoleophold øger uddannelsesparatheden, er der kun medtaget kursister uden kompetencegivende uddannelse. Der indgår dermed kun unge med grundskole- og gymnasial uddannelse.

I undersøgelsen indgår kun elever på de lange højskolekurser og alle skoler med lange højskolekurser er med. Et langt kursus er kendetegnet ved at være længere end 12 uger, men de fleste elever på lange ophold er afsted i 4-5 måneder. I vores undersøgelse har vi alle elever med, som har teksten "Langt højskolekursus". Her indgår alle der er påbegyndt et langt kursus.

Vi har udeladt unge, som *ikke* har gennemført grundskolen.

Man kan være på højskole flere gange, og det er kun det første højskoleophold, der er med i undersøgelsen.

Alle personer som har været på højskole

Analyseudvalg – højskoleelever der indgår i analysen	Restgruppen – højskoleelever der <u>ikke</u> indgår i analysen
Lange højskoleophold på 12 uger eller mere	Korte og mellemlange højskoleophold
18 til 29 år	• 16 til 17 år • 30 år og derover
• Grundskoleuddannelse • Gymnasial uddannelse	• Ikke bestået grundskoleuddannelse • Erhvervsuddannelse • Kort videregående uddannelse • Mellemlang videregående uddannelse • Lang videregående uddannelse • Uoplyst uddannelse
Første højskoleophold	• Andet højskoleophold • Tredje højskoleophold • Fjerde højskoleophold • ...

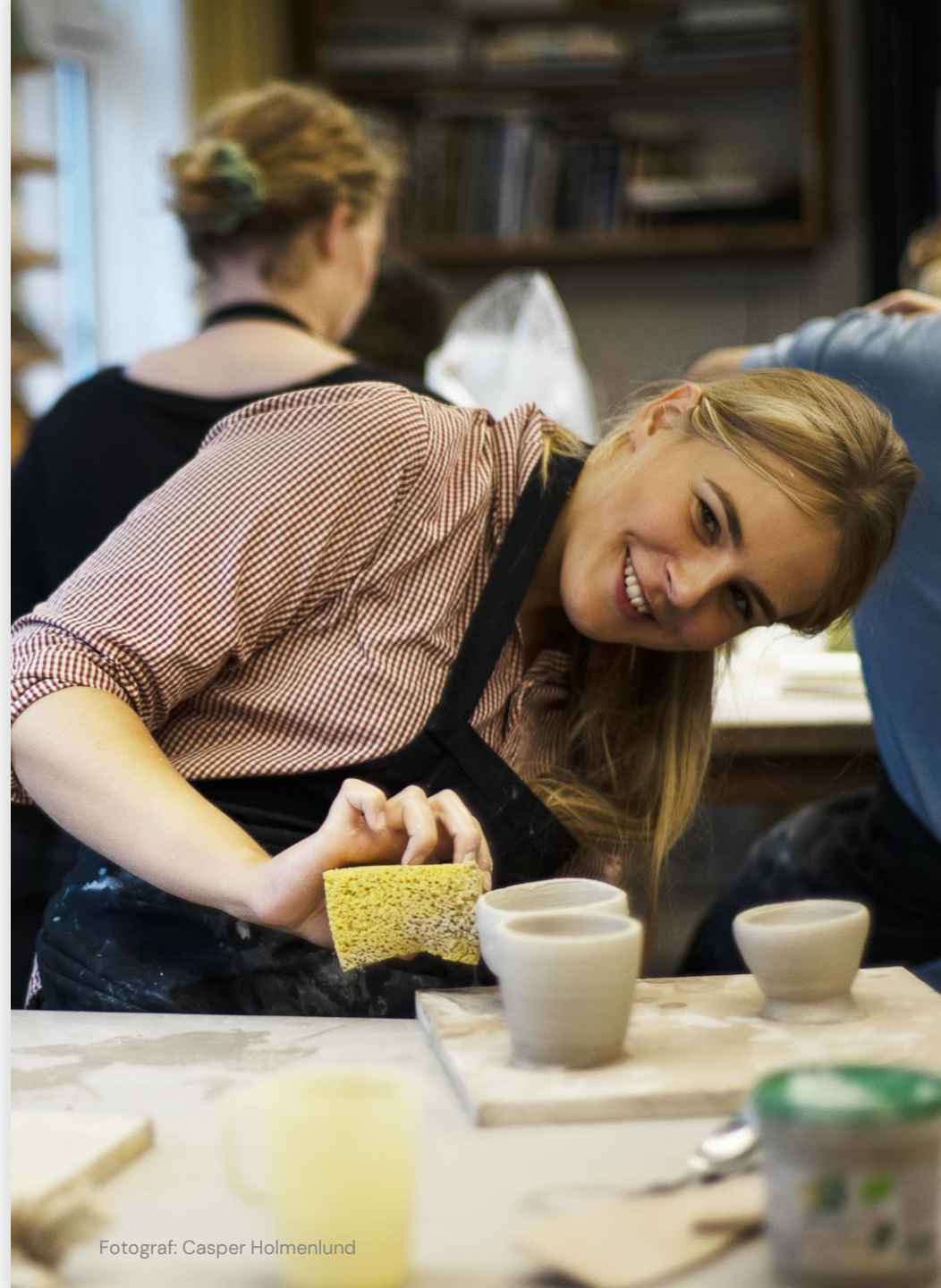
Kontrolgruppe

Timing

I kontrolgruppen, som vi sammenligner højskoleeleverne med, er der noget timing i tilrettelæggelse af data. De unge i kontrolgruppen skal være det samme sted i livet som højskoleeleverne, og det eneste der skal adskille de to grupper er, at de i et givent forår eller efterår var på højskole eller beskæftigede sig med noget andet (som ikke var uddannelse).

Et ungt menneske kan dermed være relevant som kontrolgruppe i mange år, lige fra de 18-29 år, både forår og efterår, hvis de ikke studerer. På den måde kunne den samme person blive matchet til én højskoleelev som 18 årig, og til en anden som 29-årig. For at undgå at den samme person indgår flere gange i kontrolgruppen trækkes de ud på et tilfældigt tidspunkt.

Deres "start på højskole" er den årstid i et bestemt år, som de er blevet udtrukket. På den måde kan vi sammenligne deres sted i livet på det tidspunkt med højskoleelevernes og dermed finde et godt match.

Danmarks Statistiks registre

Nedenstående registre danner grundlag for undersøgelsen.

- Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik (RAS): årlig opgørelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet efter socio-økonomisk status.
- Uddannelsesstatistik (UDDA): opgørelse over befolkningens højest fuldført uddannelse viser den enkelte persons uddannelsesforløb.
- Befolkningsstatistik (BEF): statistikken indeholder oplysninger om indbyggernes bopæl (sogn, by, kommune, region, ø), køn, alder, civilstand, fødeland, herkomst, oprindelsesland og statsborgerskab.
- Komprimeret elevregister (KOTRE): registret er et forløbsregister, der er organiseret sådan, at man kan følge de uddannelsesprogrammer den enkelte person har været indskrevet på i løbet af sit liv.
- Kursister ved voksen- og efteruddannelse (VEUV): statistikken giver en samlet beskrivelse af deltagelsen i kurser/enkeltfag, såsom højskolekurser, ved voksen- og efteruddannelse dvs. formelle uddannelsesforløb som er finansieret, styret og tilrettelagt af en offentlig udbyder.

BaggrundsvARIABLE

Alder

Alder på tidspunktet for påbegyndt højskoleophold. Baseret på fødselsdato.

Oprindelse

Dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere. Baseret på kategorier fra Danmarks Statistik.

Køn

Kvinde eller mand. Baseret på CPR derfor kun binære køns kategorier.

Forældres uddannelse

Det højest fuldførte uddannelsesniveau for hver forælder.

Kommune

Kommune året før højskolestart. Hovedstads-, storby-, provins-, oplands eller landkommune.

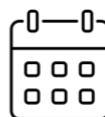
Familietype

Ægtepar, samlevende par, samboende par, enlig (herunder også ikke hjemmeboende børn).

Afbrudt uddannelse

Hvorvidt den unge har afbrudt en ungdomsuddannelse før højskoleopholdet.

Startår

Året for påbegyndt højskoleophold.

Årstid

Højskoleophold i foråret (januar-juni) eller i efteråret (juli-december)

Sociogruppering

Status november året før højskolestart. Beskæftiget, arbejdsløs, i uddannelse, øvrige uden for arbejdsstyrken

Uddannelse

Påbegyndelse & gennemførsel

Registrene fra Danmarks Statistik giver et indblik i hvorvidt højskoleeleverne har startet på en uddannelse (som de senere kan have afbrudt), samt deres højest fuldførte uddannelse 6 år efter start på deres højskoleophold. Omkring 5.000 unge starter deres første højskoleophold hvert år. Mellem 4.000 og 4.500 af dem starter på en videregående uddannelse. Mellem 350 og 450 af gruppen har afbrudt en ungdomsuddannelse før deres højskoleophold.

I analysen er højskoleeleverne opdelt i to:

- 1) unge der startede på højskole i årene 2011–2014
- 2) unge der startede på højskole i årene 2015–2018

Vi undersøger specifikt den første gruppe i forhold til om de *fuldført* en uddannelse 6 år efter højskoleopholdet. Dette er ikke muligt at undersøge for den anden gruppe, da vi kun har data til og med år 2020. For denne gruppe undersøger vi *påbegyndelse* på uddannelse. Det gør vi for at basere undersøgelsen på det nyeste, tilgængelige data.

Definitioner af uddannelse

Ungdoms-uddannelser

Gymnasial uddannelser giver adgang til de videregående uddannelse og indeholder stx, htx, hhx og hf.

Erhvervsuddannelser har fokus på både praktisk kunnen og bred viden og giver adgang til faglært arbejdsmarked. Her er indeholdt blandt andet frisører og elektrikere. En erhvervsuddannelse er både en ungdomsuddannelse og kompetencegivende.

Videregående uddannelser

Korte videregående uddannelser er typisk rettet mod bestemte erhverv og er af to års varighed og indebærer blandt andet byggeteknikere og laboranter.

Mellemlange videregående uddannelser er oftest også rettet mod bestemte erhverv, og praktikløb er en central del af uddannelsen. De varer mellem tre et halvt og fire år og indebærer blandt andet pædagoger, sygeplejersker og grundskolelærere.

Lange videregående uddannelser omfatter bachelor-, kandidat- og ph.d.-uddannelser på landets universiteter der blandt andet omfatter humaniora og naturvidenskab.

Uddannelse

Uddannelse anvender vi som en samlet betegnelse for ungdomsuddannelse og kompetencegivende uddannelse. Uddannelse i denne sammenhæng inkluderer dermed ikke AMU-kurser eller lignende.

Kompetence-givende uddannelser

The image features a light beige background with four stylized, thick orange '7' shapes arranged in a 2x2 grid. Each '7' is composed of a horizontal top bar and a diagonal stem. The top-left and bottom-left '7's are a darker shade of orange, while the top-right and bottom-right '7's are a lighter shade. The word 'Methode' is written in a bold, blue, sans-serif font to the right of the central '7' shape.

Methode

Metode: *Propensity score matching*

Der er mange måder at opgøre sammenhænge på. Når man taler om effektanalyser snævrer metoderne ind, fordi man gerne vil vise, at A *fører* til B. Her går man fra at finde sammenhænge til at påvise såkaldte kausale effekter. For at måle kausale effekter er det nødvendigt med en kontrolgruppe.

I tilfældet med at beregne effekter af et højskoleophold står vi det dilemma, vi også gerne vil vide, hvilken adfærd den unge havde haft, hvis personen *ikke* havde været på højskole. Det er desværre ikke muligt at observere begge situationer. En løsning er at finde en ung, der ligner højskoleeleven så meget som muligt, på en række parametre, således at den unge har samme sandsynlighed for at være på højskole som højskoleeleven.

Vi finder så at sige højskoleelevernes "tvilling", som ikke har gået på højskole. Det eneste punkt, hvorpå de er forskellige, er, at den ene "tvilling" *har* gået på højskole, og den anden "tvilling" *ikke* har gået på højskole.

Hvis det antages, at den eneste forskel i mellem de to unge er, at den ene har været på højskole, og den anden ikke har kan forskellen i mellem de to unges adfærd (i dette tilfælde efterfølgende uddannelse) tilskrives

højskoleopholdet. Metoden hedder matching, fordi man ved denne metode *matcher* unge højskoleelever med andre unge, der ligner dem mest muligt (kontrolgruppen).

Årsagen til at man *ikke* bare kan sammenligne andelen af dem fra højskolegruppen, som har gennemført en uddannelse med andelen fra kontrolgruppen, er fordi de to grupper højst sandsynligt er forskellige på flere måder, der påvirker, hvorvidt de færdiggør en uddannelse – uagtet om de har gået på højskole eller ej.

Kontrolgruppen er matchet med højskolegruppen på følgende parametre (se kapitel 6 for uddybning):

- Alder
- Køn
- Etnicitet
- Uddannelsesniveau det pågældende år
- Forældres uddannelsesniveau
- Årstid
- Tidligere afbrudt uddannelse
- Gennemførsel af grundskole
- Sociogrupping
- Familietype året før
- Kommune

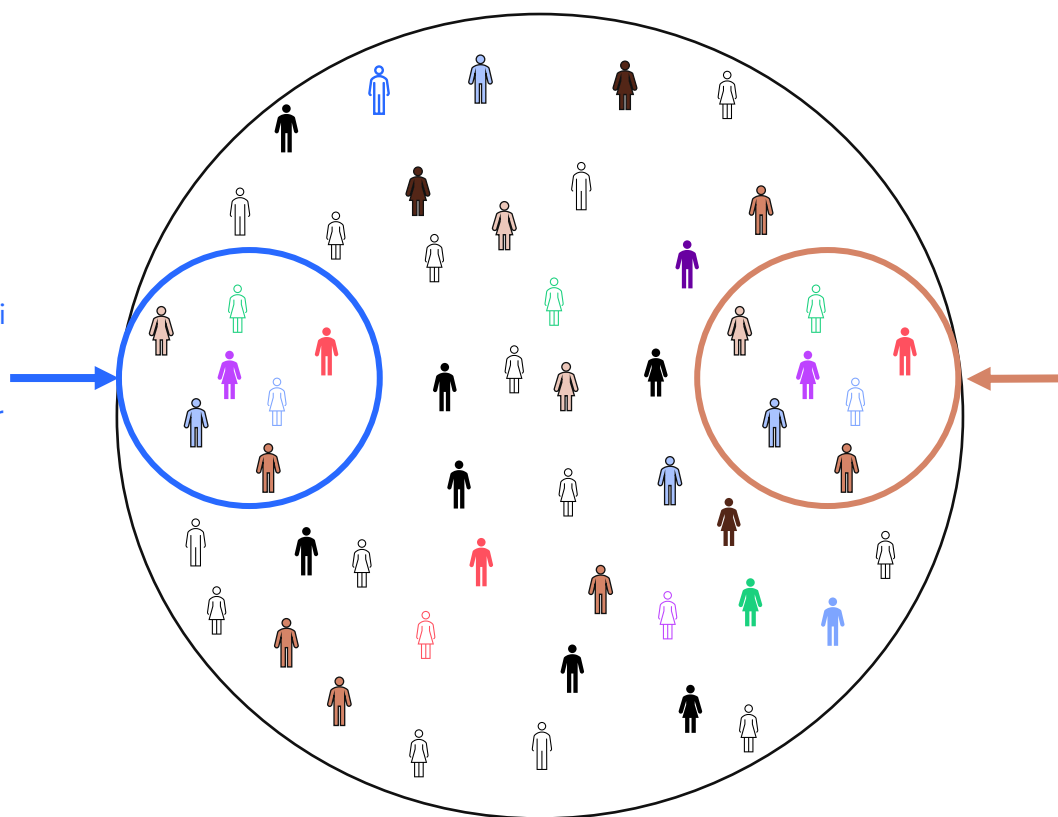
Visualisering af matchingmetoden

Population
Alle personer i Danmark

Højskoleelever

Alle personer der har:

- Deltaget på højskolekursus i 12 uger eller mere
- Er 18-29 år
- Har fuldført grundskole eller en gymnasial uddannelse

Kontrolgruppe

Samme antal personer som i analyseudvalget, men som:

- Ikke har deltaget på højskolekursus i 12 uger eller mere

Til gengæld er der ligeså mange personer som:

- Er 18-29 år
- Har fuldført grundskole eller en gymnasial uddannelse

Efter at have matchet på de nævnte parametre består højskoleelever og kontrolgruppen i denne undersøgelse af:

- Unge i alderen 18–29 år det pågældende årstid¹
- Unge med en gennemført grundskole eller gymnasial uddannelse som den højest fuldførte uddannelse i det pågældende år og årstid
- Unge der *ikke* studerer i det pågældende år og årstid.

To betingelser skal være opfyldt

1) *Matchingparametre skal være relevante*

I undersøgelsen er der inkluderet adskillige parametre, der skal indfange højskoleelever og kontrolgruppens uddannelsesparathed, såsom forældrenes uddannelsesniveau, geografisk indflydelse, deres uddannelses- og beskæftigelsesstatus forud for målingen mm. Se fuld liste i kapitel 6.

Undervejs har der været én udfordring og det har været at matche på funktionsnedsættelser. Flere højskoler er målrettet elever med både kognitive og fysiske funktionsnedsættelser, som kan påvirke deres muligheder for videre uddannelse negativt.

For at imødekomme denne udfordring, har vi kun elever med, som har bestået folkeskolens afgangseksamen. Det indfanger dog ikke forskellen i muligheder for uddannelse, og derfor vil resultaterne *underestimere* effekten af et højskoleophold, særligt for elever med grundskole.

Idet vores resultater vil være konservative bud, vurderer vi at betingelsen er opfyldt.

2) *Common support*

For at man kan udføre matching, er det nødvendigt at der findes personer, der kan agere "tvilling" og dermed ligner højskoleeleverne på mange parametre. Hvis ikke det er tilfældet er det ikke muligt at udføre metoden.

Vi har god *common support*. I analyserne for hele højskolegruppen er der få højskoleelever, hvor vi ikke har kunne finde en anden ung at matche med. I delanalyserne har det været muligt at finde en "tvilling" til alle.

Propensity Score beregner hver persons sandsynlighed for at være på højskole på baggrund af en regressionsanalyse af de udvalgte parametre. Højskoleelever med unge fra kontrolgruppen med den samme sandsynlighed (eller den tættest på).

Common support er beregnet ved at alle finder en person, der har tæt på den samme beregnede såkaldte *Propensity Score* i højskole- og kontrolgruppen.

Matchingen er foregået sådan at hver ung i kontrolgruppen kan kun indgå én gang (dvs. uden tilbagelægning). Caliper beskriver hvor langt propensity scoren må ligge fra hinanden, før de kan matches. Her er caliper sat til 0,1. Vi har testet forskellige værdier, men det ændrer ikke resultaterne nævneværdigt.

¹ Se kapitel 6 for nærmere beskrivelse af, hvordan år og årstid er valgt for kontrolgruppen.

Effekten af højskoleophold på uddannelse

Påbegyndelse og gennemførelse

Udarbejdet af Analyse & Tal for
Folkehøjskolernes Forening i Danmark